

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Філологічний факультет
Кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства**

Затверджено
на засіданні кафедри теорії літератури
та порівняльного літературознавства
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2024 р.)

Завідувач кафедри
Михайло ГНАТЮК

**Силабус з навчальної дисципліни
“Теорія і практика художнього перекладу”,**

що викладається в межах ОПП «Близькосхідні студії: перська і турецька мови та літератури (переклад включно)» другого рівня вищої освіти для здобувачів спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.067 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – перська

Силабус курсу «Теорія і практика художнього перекладу»

2024/2025 навчального року

Назва курсу	Теорія і практика художнього перекладу
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет Кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки 035 філологія 035.067 східні мови та літератури (переклад включно), перша – перська
Викладачі курсу	доцент Лучук Тарас Володимирович
Контактна інформація викладачів	taras.luchuk@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Час і місце проведення будуть оголошені на початку другого навчального семестру.
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/course/teoria-i-praktyka-khudozhnioho-perekladu
Інформація про курс	Вибірковий курс «Теорія і практика художнього перекладу» належить до вибірових дисциплін, що викладається у другому семестрі. Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 16 годин практичних занять і 58 години самостійної роботи. 3 кредити ЄКТС. Начальна дисципліна сприяє фаховій підготовці філолога. Курс розрахований на студентів першого року навчання магістратури філологічного факультету, а отже, передбачає актуалізацію знань, здобутих під час навчання на бакалаврській програмі. Однією з основних форм роботи є лекції, завдання яких - ознайомити студентів з основними концептами науки про переклад, що можуть бути використані в процесі перекладу художнього тексту. Практичні заняття поєднані з лекціями спільними теоретичними темами. На практичних заняттях передбачено працю над конкретними текстами різних жанрів. Рекомендована література, необхідна для опрацювання на практичних заняттях, є у вільному доступі на кафедрі теорії літератури та порівняльного літературознавства. Курс передбачає презентацію студентських проектів за обраною темою: це самостійно виконані художні переклади творів чужомовного письменства .
Коротка анотація курсу	Курс має своєю метою познайомити студентів із основними теоретичними концептами перекладознавства, які можуть бути застосовані на практиці. У рамках курсу зосереджено увагу на таких концептах: мова-джерело і цільова мова; типи та види перекладу; переклад як процес і переклад як результат процесу; індивідуальність перекладача і особа автора; інтертекстуальність тощо.
Мета та цілі курсу	Мета курсу - надати студентам можливість випробувувати свої сили у сфері художнього перекладу. Завдання: • ознайомити студентів з особливостями розвитку перекладознавчої думки упродовж тисячоліть (від праць античних

	<p>риторів до сучасних дослідників);</p> <ul style="list-style-type: none"> • показати трансформації теоретичних перекладознавчих концепцій, зокрема внесок українських учених у розробку нових ідей трансляторики; • розкрити специфіку розвитку українського перекладознавства, зумовлену історичними обставинами, зокрема перебуванням українського народу в межах різних держав, бездержавністю української нації упродовж століть тощо; • допомогти студентам орієнтуватися в різних методологіях, а також набути практичних навичок у перекладанні текстів різних типів; • навчити студентів самостійно мислити, вести наукову полеміку.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коптілов Віктор. Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. Київ: Юніверс, 2003. 2. Лучук Ольга. Діалогічна природа літератури: Перекладознавчі та літературознавчі нариси. Львів: Видавництво УКУ, 2004. 3. Стріха Максим. Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням. Київ: Дух і Літера, 2020. 4. Тороп Пеєтер. Тотальний переклад / Перекл. Олександра Кальниченка за участі Леся Оржицького; Передмова Тараса Бойка і Елін Сюсісте. Вінниця: Нова Книга, 2015. 5. Франко Іван. Каменярі. Український текст і польський переклад: Дещо про штуку перекладання // Франко Іван. Зібрання творів: У 50-ти томах. Київ: Наукова думка, 1979. Т. 39. С. 7-20. <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іван Франко і світова культура: Матеріали Міжнародного симпозіуму ЮНЕСКО: У трьох книгах / Упоряд. Богдан Якимович. Київ: Наукова думка, 1990. Кн. 2. С. 187-302 (Секція «Художня майстерність Івана Франка і проблеми сучасного перекладу»). 2. Кобів Йосип. Нарис історії українського перекладу з класичних мов у Галичині до 1939-го року // Іноземна філологія. 2009. Вип. 121. С. 258-268. 3. Лучук Ольга. Пантелеймон Куліш і Микола Лукаш: перехресні стежки перекладачів. Шекспірова драма «Троїл і Крессіда» в контексті української культури. Харків: Наукове видавництво «Акта», 2018. 4. Мірошніченко Микола. Брама Сходу: Золоті сторінки кримськотатарської поезії з додатком статей про її творців. Київ: Головна спеціалізована редакція літератури мовами національних меншин України, 2004. 5. Перші поетеси: Кодекс давньогрецької жіночої поезії / Упоряд., перекл. з давньогр., передмова і коментарі Тараса Лучука. Львів: Астролябія, 2019. 6. Проблеми літературознавства і художнього перекладу: Матеріали конференції, присвяченої життю і творчості Григорія Кочура / Упоряд. Олег Купчинський. Львів: Наукове товариство імені Шевченка, 1997.

	<p>7. Стріха Максим. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ: Факт, 2006.</p> <p>8. Тисячоліття: Поетичний переклад України-Русі / Упоряд. Михайло Москаленко. Київ: Дніпро, 1995.</p> <p>9. Хист і Глузд: теорія і практика перекладу. Харків: Наукове видавництво «Акта», 2011.</p> <p>10. In a Different Light = В іншому світлі: Антологія української літератури в англійських перекладах Вірляни Ткач і Ванди Фиппс та в театральних дійствах мистецької групи «Яра» / Упоряд. Ольга Лучук. Львів: Срібне слово, 2008.</p>
Тривалість курсу	Один семестр (2)
Обсяг курсу	90 годин (16 лекційних + 16 практичних + 58 самостійної роботи); 3 кредити ЄКТС
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення даного курсу студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні концепти загальної та спеціальної теорії перекладу; • основні етапи розвитку науки про переклад від її формування в епоху європейської античності, через епоху бароко (як синтезу «латинського шкільництва») та класицизму (теоретичні засади поетик XVII—XVIII ст.) до модерних теорій «невидимості перекладача»; • основні аспекти функціонування перекладу в умовах інформаційного суспільства; • новаторські ідеї представників української школи перекладознавства XX — початку XXI ст.; • внесок Івана Франка в розвиток українського перекладознавства; • естетичні засади перекладознавчої думки періоду національного відродження 1920-х - початку 1930-х років (праці неокласиків Освальда Бургардта, Михайла Драй-Хмари, Миколи Зерова, Максима Рильського, Павла Филиповича); • роль перекладу і перекладознавства в умовах «радянської дійсності» 1960-1980-х років (тандем Григорій Кочур — Микола Лукаш; львівська школа перекладачів античної літератури та ін.) і в часах незалежної України (концепція перекладу як чинника націєтворення); <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розмежовувати лінгвістичні та літературознавчі методи дослідження перекладу; • здійснювати порівняльний аналіз перекладів; • інтерпретувати «давні тексти», зважаючи на історичний та національний колорит оригіналу та перекладу; • застосовувати набуті теоретичні знання в процесі перекладання текстів різних жанрів; • готувати та презентувати творчі проекти (художній переклад); брати участь у дискусії, у коректний спосіб відстоювати власну думку. <p>Навчальна дисципліна спрямована на формування таких загальних компетентностей:</p> <p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.</p>

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

фахових компетентностей:

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 10. Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (англійською) мовами.

ФК 11. Здатність до створення, редагування, реферування і систематизації текстів різних стилів і жанрів.

та досягнення програмних результатів навчання:

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних завдань і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

	<p>ПРН 22. Працювати у сфері перекладацької діяльності як однієї зі складових літературної творчості та компаративістики.</p> <p>ПРН 23. Досліджувати літературу в контексті суспільних змін, зокрема аналізувати та оцінювати ринок літературної продукції в умовах війни.</p>
Ключові слова	Література, художній переклад, перекладознавство, порівняльне літературознавство, семіотика перекладу.
Формат курсу	Очний.
Теми	*Схема курсу.
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру.
Пререквізити	Теорія літератури (англійською мовою), Порівняльне літературознавство, Літературна антропологія та герменевтика.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p><u>Методи навчання</u>: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладання, евристичний метод, дослідницький метод.</p> <p><u>Методи викладу навчального матеріалу</u>: лекція, практичне заняття; консультація; дослідні роботи. <u>Наочні методи навчання</u>: ілюстрування (художні тексти), демонстрування з використанням технічних засобів (проектор). <u>Техніки</u>: навчальної дискусії, створення проблемної ситуації, інтелектуального експерименту.</p>
Необхідне обладнання	Комп'ютер з проектором.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання роботи студента здійснюється за такою схемою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Максимальна оцінка, яку може отримати студент: 100 балів. 2. Робота студента протягом семестру оцінюється за такими показниками: <ul style="list-style-type: none"> • активність на практичних заняттях: 24 бали (8 занять по 3 бали максимально за одне заняття) • переклад одного художнього твору (поетичного або короткого прозового): 16 балів • рецензія на художній переклад іншого студента: 10 балів 3. Усна відповідь на екзамені: 50 балів. <p>Академічна доброчесність: очікується, що відповіді студентів будуть оригінальними. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття та зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання різних видів робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів модульних робіт, а також бали, набрані впродовж семестру за виступи на практичних заняттях, участь в обговоренні. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання тощо.</p>

Питання до заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна і спеціальна теорія перекладу. 2. Літературознавчий і мовознавчий методи перекладознавства. 3. Переклад як декодування. 4. Естетичні проблеми перекладу. 5. Індивідуальність перекладача. 6. Часова дистанція в перекладі. 7. Інтерпретація давніх текстів. 8. Історичний колорит оригіналу та перекладу. 9. Національний колорит оригіналу та перекладу. 10. Переклад як процес і переклад як результат процесу. 11. «Фальшиві друзі» перекладача. 12. Стилзація в перекладі. 13. Особливості перекладу поетичного тексту. 14. Переклад прозових і драматичних творів. 15. Принцип «нерівномірної точності» перекладу. 16. Українська перекладна література і становлення українського перекладознавства. 17. Переклади Пантелеймона Куліша. 18. Переклади і перекладознавчі студії Івана Франка. 19. Українські неокласики як перекладачі і перекладознавці. 20. Феномен Миколи Лукаша. 21. Тандем Григорій Кочур — Микола Лукаш. 22. «Брама Сходу»: антологія кримськотатарської поезії в перекладах Миколи Мірошниченка. 23. Переклад-адаптація для цільової аудиторії. 24. Усний/синхронний переклад. 25. Машинний/автоматизований переклад. 26. Переклад текстів різних жанрів. 27. Реферативний переклад. 28. Переклад як історико-літературна проблема. 29. Художній переклад і літературні взаємини. 30. Український художній переклад як націєтворчий чинник.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиждень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
1-й тиждень	<p>Тема 1. Предмет і завдання курсу «Теорія і практика художнього перекладу».</p> <p>Загальна і спеціальна теорія перекладу. Перекладознавство — наука про переклад. Мовознавчий і літературознавчий методи перекладознавства. Персоналії українських перекладознавців.</p>	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 1, 3, 4. Допоміжна: 6, 9.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень

2-й тиждень	Практичне заняття № 1. Переклад як декодування. Типи і види перекладу. Жанри тексту.	Практичне заняття, 2 год	Базова: 1, 4. Допоміжна: 7, 9.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень
3-й тиждень	Тема 2. Переклад як мовотворчість. Індивідуальність перекладача і особа автора. Естетичні проблеми перекладу.	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 1, 2, 3. Допоміжна: 6, 8, 9.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень
4-й тиждень	Практичне заняття № 2. Процес роботи над перекладом. Порівняльний аналіз перекладів. «Фальшиві друзі» перекладача.	Практичне заняття, 2 год	Базова: 2, 5. Допоміжна: 3, 7, 8.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень
5-й тиждень	Тема 3. Часова дистанція в перекладі. Інтерпретація давніх текстів. Історичний та національний колорит оригіналу та перекладу.	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 2, 4. Допоміжна: 1, 2, 5, 8.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень
6-й тиждень	Практичне заняття № 3. Роль Івана Франка у становленні українського перекладознавства. Студія «Каменярі. Український текст і польський переклад: Дещо про штуку перекладання».	Практичне заняття, 2 год	Базова: 3, 5. Допоміжна: 1, 8.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень
7-й тиждень	Тема 4. Стилїстика перекладу і стилїзація в перекладі. Особливості перекладу поетичних текстів.	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 3, 5. Допоміжна: 1, 4, 5.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень
8-й тиждень	Практичне заняття № 4. Методологічні варіанти у висвітленні історії української перекладної літератури: Михайло Москаленко versus Максим Стріха.	Практичне заняття, 2 год	Базова: 3. Допоміжна: 7, 8, 9.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень
9-й тиждень	Тема 5. Перекладацька традиція. Переклад прозових і драматичних творів.	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 1, 2. Допоміжна: 3, 6, 9, 10.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень
10-й тиждень	Практичне заняття № 5. Переклад-адаптація для цільової аудиторії. Література як текст для театру. «В іншому світлі»: антологія української літератури в англійських перекладах Вірляни Ткач і Ванди Фіппс та в театральних дійствах мистецької групи «Яра».	Практичне заняття, 2 год	Базова: 2, 4. Допоміжна: 10.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень

11-й тиждень	Тема 6. Принцип «нерівномірної точності» в перекладі. Переклад як процес і переклад як результат процесу.	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 1, 4. Допоміжна: 6, 9.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень
12-й тиждень	Практичне заняття № 6. Усний/синхронний переклад. Переклад (не)художніх текстів. Переклад наукового тексту. Переклад текстів інших жанрів: публіцистика, офіційно-ділові документи тощо.	Практичне заняття, 2 год	Базова: 1, 4. Допоміжна: 9.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень
13-й тиждень	Тема 7. Переклад як історико-літературна проблема. Художній переклад і літературні взаємини. Українська античність. Шекспір як «дзеркало всесвітнє»: перекладацький досвід Пантелеймона Куліша і Миколи Лукаша.	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 1, 2, 3, 5. Допоміжна: 1, 2, 3, 5.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень
14-й тиждень	Практичне заняття № 7. Реферативний переклад наукової статті. Що таке анотація в контексті перекладу наукової літератури? Реферативний огляд і переклад.	Практичне заняття, 2 год	Базова: 1, 4. Допоміжна: 9.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень
15-й тиждень	Тема 8. Коротка історія українського художнього перекладу: від «Енеїди» Івана Котляревського до «Месопотамії» Сергія Жадана. Кримськотатарська література в перекладах українською мовою.	Лекційне заняття, 2 год.	Базова: 3, 5. Допоміжна: 2, 4, 8.	Опрацювання тексту лекцій, 2 год.	Один тиждень
16-й тиждень	Практичне заняття № 8. Авторський текст. Перекладач/студент contra комп'ютер (перекладацький експеримент). Несподівані пастки машинного/комп'ютерного перекладу.	Практичне заняття, 2 год	Базова: 1, 4. Допоміжна: 9.	Підготовка до практичного заняття, 4 год	Один тиждень